

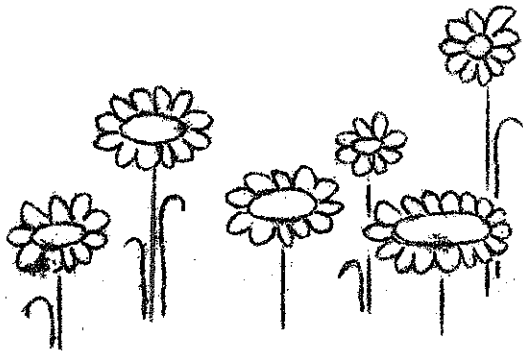
בי"ה, כ"ב בביתן תשמ"ב (13.4.82) מס' 717

הד

הגבע

קבלות
הולות

לחברים מועדים לשמחה,

בגיליון הפעם:

וספרתם לכם ממחרת השבת - שבע שבתות תמימות תהיינה - המספר 7 מופיע לא רק בספירת העומר. על כך ועל מחלוקות שצצו כבר על שפת ים סוף ליקט והביא לדפוס משה פורת.

יואב לוטן שב מפעילות צבורית בוועדת הבטחון של הקב"ד על התפקיד מספר יואב בדאיון עמנו.

בעיה כאובה שמרבים לדבר בה באחרונה היא בעית הירידה מן הארץ. הנגע הגיע גם למחננו. נתן אדלר חרד למצב ולהשלכותיו ותולה את הקולר באי קליטת המסר של של דורות עברו.

מכתב אותו כתב הרב צבי יהודה קוק זצ"ל לחברים משלוחות לפני שנים מובא בזה ע"י משה פורת וכן הסבר על נסיבות כתיבתו.

טובה בייפוס שבה מקורס לטיפול בקשישים הישר לפעילות ברוכה וחשובה זו בשטח. טובה מספרת על הקורס.

ענף הדיג שלנו מדווח.

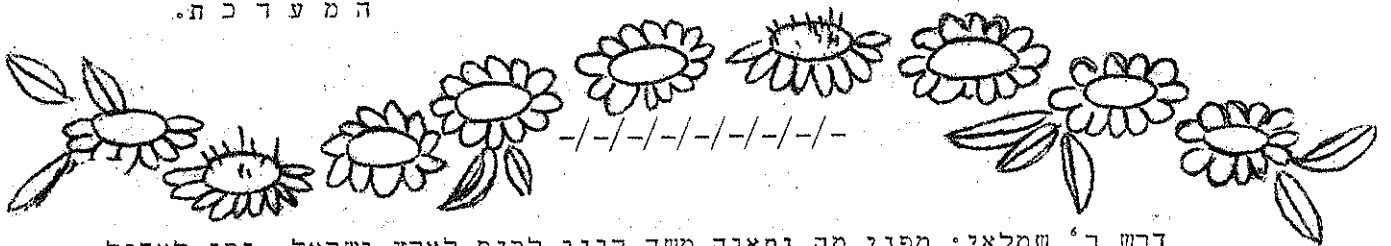
דקלה מספרת על התכתבות עם יהודים מרוסיה.

שלמה סמסון מציע ל"מדור החטאים" גם חטאי ועדות, מוסדות ובעלי תפקידים בקבוצה.

ושיר של מרים ביאלה.

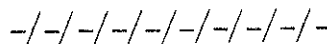
ח ג ש מ ח

ה מ ע ד כ ת.

דרש ר' שמלאי: מפני מה נתאוה משה דבנו לכנס לארץ ישראל, וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך? אלא כך אמר משה: הרבה מצות בצטור ישאל, ואין מתקמין אלא בארץ ישראל (סוטה יד.).

(מתוך ספר האגדה)

טוב פת חרבה ושלוחה בה מבית מלא זבחי ריב. אמר ר' יוחנן: "טוב פת חרבה" - זו ארץ ישראל, שאפילו אוכל אדם בה פת ומלח בכל יום ודר בתוכה זוכה לעולם הבא: "מבית מלא זבחי ריב" - זה הוצה לארץ, שהיא מלאה חמסים וגזלות (ילק"ש מש' יז.).

(מתוך ספר האגדה)

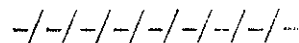
"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת..."

בעל "ספר התודעה", ר' אליהו כיטרוב, מביא דברים מאלפים על מנין "7 שבועות" ואלו דבריו:

"צא ולמד שכל ימי העולם מששת ימי בראשית, הם כלם מנין אחד של "7 שבועות" עד למתן תורה. היינו, 7 כפול 7, ושוב כפול 7, ואותו 7 המוכפל בשבע, תכפלהו שוב ב- 7, וכך 7 פעמים, ויצא לך זמן מתן תורתנו. כיצד -

- א. 7 ימים - שבת אחת.
- ב. 7 שבתות - תספרו 50 יום. הם 49 ימי הספירה וחג השבועות העולה עליהם.
- ג. 7 ספירות כאלה - 350 יום. שנה אחת. (וכבר אמרו שימי הרגלים הם למעלה מן הזמן ואינם עולים במנין ימי השנה).
- ד. 7 שבנים - שבת האדץ אחת.
- ה. 7 שבתות שבנים - יובל אחד של 50 שנה.
- ו. 7 יובלות - 350 שנה. (לא נודע מה הייחוד במנין שבנים זה).

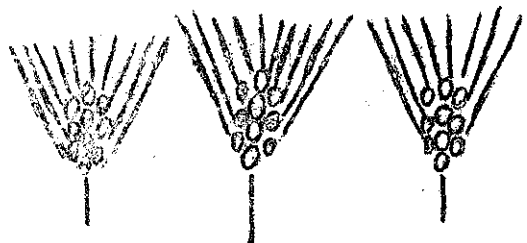
ז. 49 יובלות, שהם 350 שנה, כפול 7 - הוא זמן מתן תורתנו. כיצד?
1000 תרב"ו עד המבול, 292 שנה שחי נח עד שבולד אברהם, 100 שנה של אברהם, 400 שנה שבגזר על זרעו של אברהם להיות בגלות והחשבון מתחיל מלידת יצחק, הרי 2448. קודם שיצאו מצרים באמד להם החדש הזה לכם וגו' ראשון הוא לכם לחדשי השנה, והתחילו לחשוב מביסן שנה וחדשה. הוסף עליהן שנת המבול שלא שמשו המזלות ולא עלתה בחשבון - הרי 2450 שנה, מכיון למנין 49 יובלות.

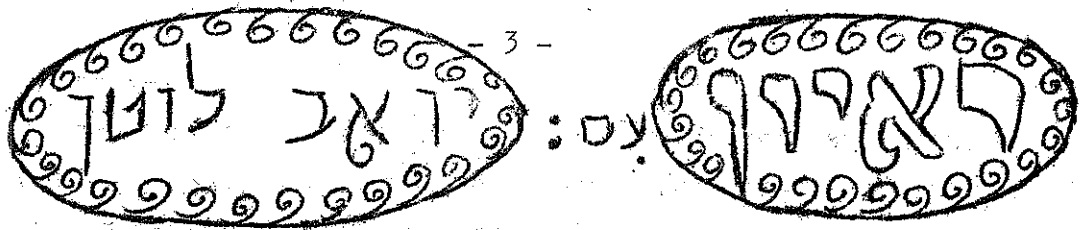

"ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראותם עוד עד עולם. ה' ילחם לכם ואתם תחרישון".

שמות י"ד, י"ג-י"ד).

הגמרא בירושלמי, מסכת תענית, פרק ב' הלכה ה' מביאה כדלהלן:
"התיצבו וראו. תביא, ארבע כתות בעשו לאבותינו על הים, אחת אומרת בפול לים, ואחת אומרת בחזור למצרים, ואחת אומרת בעשה עמהם מלחמה, ואחת אומרת בצווח כנגדן, זו שאמרה בפול לים, אמר להם משה התיצבו וראו את ישועת ה', זו שאמרה בחזור למצרים אמר להם כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם, זו שאמרה בעשה עמהם מלחמה אמר להם ה' ילחם לכם, וזו שאמרה בצווח כנגדן אמר להם ואתם תחרישון".

יואב סיים לא מכבר את עבודתו בוועדת הבטחון של הקב"ד. הצגנו לו שאלות רבות אודות התפקיד, מטרותיו, מגבלותיו והדרכים בהן פועל איש ועדת הבטחון. תשובותיו עניניות ושקולות באמרות בכובד ראש ומתוך הכרות מעמיקה של התחום עליו היה מופקד.

שאלה: מה בדיוק היו תפקידיך בוועדת הבטחון של הקב"ד?

תשובה: הועדה מורכבת מאדם אחד האחראי על כל נושא הבטחון בקב"ד והוא חבר במזכירות הפעילה של הקב"ד. יש לבעל תפקיד זה 3 תחומי פעילות:

א. בטחון היישובים - ייצוג הקב"ד בוועדת הבטחון של המרכז החקלאי. זה גוף שאחראי על הבטחון בכל ההתיישבות שאינה עירונית. ועדה זו חולשת על כל הארץ ומטפלת בכל בעיות הבטחון הקשורות להכנת היישובים למלחמה. זה כולל כח אדם, מקלטים וכו'.

ב. ריכוז ועדת ביצוע שתפקידה לשבץ את חייבי הש.ש. בהתאם להצחיות ולצרכים של הקב"ד. בוועדה ישנם נציגים של כל הקיבוצים שחייבים לתת בנים לש.ש. בהתאם לצרכים ולרצונות של הבנים והבנות משבצים אותם.

ג. הטיפול ליווי החיילים בזמן השרות הצבאי וההכנה לפני הגיוס, זוהי הפעילות העקרית.

שאלה: האם אתה יכול לתאר את המעבר מעבודה במשק, בלי יומרות להתעסק עם עניינים תנועתיים, לפעולה צבורית שעוסקת במגוון רחב של נושאים ועבודה עם יישובים רבים.

תשובה: טוב לדעת שיש תנועה. מי שחי בקיבוץ הבודד לא תש במשמעות של תנועה. יש לזה חשיבות עצומה כשאתה בא אל גורמי חוץ, ובכלל ככל שכוחך רב כמותית - קולך נשמע יותר. התנועה מסייעת רבות לתפקודו של הקבוץ הבודד. מעבר לזה ברור שפעילות צבורית נושאת בחובה אחראיות יותר גדולה, אתה מטפל בצבור יותר גדול, אתה נתון לבקורתו של אותו צבור ועליך להשביע את רצונו של הצבור שאתה שליחו.

שאלה: מה מידת ההשפעה שלך בצבא והאם בתנועות האחרות יש לבעלי התפקידים המקבילים יותר השפעה?

תשובה: לתנועות הקיבוציות הגדולות אין יותר השפעה וזה משום שהתנועה הקיבוצית עובדת בשיתוף פעולה מלא. ישנה ועדה בין-קיבוצית בה חברים נציגי ועדות הבטחון של כל התנועות. ועדת הבטחון הבין קיבוצית מוכרת בכל הגורמים בצבא. מאחר שהצבא רואה ברכה בעבודה זאת - הוא הולך לקראתנו.

שאלה: חיילים רבים שנתקלים בבעיות אומרים שמרכז ועדת הבטחון בין כה וכה לא יכול לפתור אותן. מה האמת בטענה הזאת?

תשובה: צריך להבין מהאופי של עבודת ועדת הבטחון. זאת לא ועדה שנועדה לקדם את בני הקיבוצים מעבר לאוכלוסיה אחרת שגרה בתל-אביב, בית-שאן או קרית שמונה. הם לא יותר טובים ולא מגיע להם יותר. המטרה העקרית של ועדת הבטחון היא לכוון כל בן ובת לעשות שירות משמעותי בצבא; שהוא יפיק במקום שהוא נמצא את מירב התועלת. אם בן או בת באים לוועדת הבטחון לבקש שיעבירו אותם בגלל שלא בוח להם, או לא בעים להם במקום מסוים - זאת לא סיבה להעביר אותם למקום אחר. לא יתכן שבנצל את הקשרים הטובים שלנו עם הצבא

לצורך פרוטקציה ישירה ואנחנו מאד בזהירים בזה ולכן אנו ממינים בקפדנות את הפניות. לפעמים גם המשקים והורים תומכים בפניית הבן ולא מבינים לשם מה קיימת ועדת הבטחון. איך אנחנו מטפלים בזה שכל אחד ישרת שרות משמעותי? קודם כל - הכוונה לפני הצבא. עוד לפני הגיוס אנו מקבלים מידע מהצבא לגבי התוצאות של המבחנים הפסיכוכימיים והגופניים של הבנים והננות. כמו כן אנו מקבלים גם מידע מהגורם האזרחי קרי: מטפלות ומדריכים, ואז אנו מסייעים בהכוונת החיילים לעתיד בהתאם לנתונים ולדרישות השונות של היחידות. אנו מבססים לכוון שכל אחד יגיע למקום ששם הוא יכול להפיק את המכסימום. כמובן שחלק גדול ממילא מגיעים גלי שום הכוונה שלנו אך תמיד יש אוכלוסיה מסוימת שיש לה בעיות גופניות ואחרות שלהם צריך לעזור בהכוונה אין זה אומר שאיבנו מסייעים בפתרון בעיות אחרות - בתחום הדת, בעיות נפשיות ואחרות. לצבא ברור שהמטרה שלנו היא שירות משמעותי לכל חייל שלנו במקום שהוא במצא. אם אנו באים לצבא בבקשה שבן או בת יעבור ממקום אחד לשני בגלל שבאותו מקום אינו מצליח להפיק את מירב התועלת ובגרמים בזקים גם לצבא וגם לחייל/ת אישית - הצבא הולך לקראתנו. הבנים והננות והצבור כולו צריכים להבין שזו לא ועדת פרוטקציה. הם באים עם בעיות שאתה מראש מסנן וחושב שאיבן דאוויות לטיפול. ולכן כשהם לא בעבים לפעמים נראה להם שלועדת הבטחון אין יכולת להזיז ולשנות.

שאלה
בניח שיש למישהו בעיה ושוכנעת שיש לטפל בזה. מה היכולת שלך לעשות את זה? אני מבין שבבוקר"ם יש קשרים טובים עם נציגי החיילות, אך ביחידות בשטח שאתה לא מכיר בהם אף אחד - מה אתה יכול לעשות?

יש שתי דרכים עקרוניות: תשובה

הדרך האחת - ללכת למפקד הזוטרי ולהסביר לו ולנסות לשכנעו. קורה שלא מצליחים בדרך הזה ואז קיים הדרג הבכיר. הדרך הטובה ביותר היא לגמור את הדברים "למטה". זה מבצע מהיר יותר ואם יש הבנה - ובדר"כ יש - הדברים נפתרים. בסה"כ יש הבנה ברוב הרמות הפקודיות בצבא. לפניות שלנו - וזאת מתוך הכרה בחשיבות העבודה של ועדת בטחון.

שאלה
האם יש היום אוירה שונה בקרב החיילים לעומת הזמן שאנחנו היינו בצבא (כ- 8-9 שנים).

תשובה:
האווירה בצבא מושפעת מהאווירה ודעת הקהל בצבור הרחב. אנחנו גדלנו וחונכנו בתקופה שבה המאמצים הלאומיים והבטחוניים היו יותר במרכז ההתענינות והיה ברור לכל שתחומים אלו בראש סולם העדיפות הלאומיים. המצב היום שונה. יש חלוקי דעות בצבור בשאלות בטחון ומדיניות חוץ; הצבור בחלקו התעייף מהמתיחות הבטחונית המתמשכת ויותר מתמקד בענייני הפרטיים. ההשפעה של מצב זה מתבטאת אצל הצועד המתגייס לצבא בנסיגה בנושאים כמו התנדבות ליחידות מסוימות - תסמונת "הראש הקטן" - יש פחות כוונות לקחת אחריות. אי הליכה לקורס קצינים וכו'. אני מוכרח לציין שבקבוצה הדתי עדיין המצב טוב יחסית לתנועות הקיבוציות האחרות. אבל אין ספק שיש להתמודד עם בעיות אלו במישור החינוכי - וטוב שעה אחת קודם.

שאלה: באיזה מידה בסית להגיע לכל חייל בתדירות מסוימת, אם בכלל בסית להגיע?

תשובה:

זה אחד הנושאים היותר כאובים, ואסביר מה הקושי. איש ועדת הבטחון מטפל בבנים ובנות שלפני צבא המונים כ- 100 בנים ובנות. בזמן שירות צבאי כ- 250 דעוד כ- 40 בנים ובנות בתקופת ש.ש.ש. אם תקדיש יום אחד בשנה לכל חייל או חיילת לא תספיק בשנה אחת להגיע לכולם. לזווי החיילים והביקור במקום שרותם מתבצע בשני אופנים:

א. ע"י ביקורים מתוכננים.

ב. ע"י ביקורים מזדמנים ואני אפרט:

השלבים היותר קשים בשירות הצבאי הם בתחילת השירות כאשר ישנן בעיות הסתגלות ומעבר מחיים אזרחיים לצבאיים אנוחנו משתדלים בימים הראשונים של הגיוס ובסיס קליטה ומיון להיות כמה שיותר ולהפגש עם המתגייסים ולו רק לעודדם ביום הראשון בצבא ולסייע במדת האפשר בפתרון בעיות הצצות בשטח.

יותר מאוחר ועדת הבטחון הבין קיבוצית מתאמת פגישות מסודרות שבהם נפגשים עם המפקדים ועם החיילים ביחידותיהם. ביקורים אלו נעשים בכל יחידות צה"ל בשלב הטירונות ואחרי כן בשלב הקורסים: מכי"ם, מטקי"ם מפקדים וכו' בשלבים אלו קיימת האפשרות לפגוש את החיילים במרוכז ובצורה מסודרת.

ב. הביקורים המזדמנים - אחרי שהחיילים מסיימים את השלבים הראשונים הם מפוזרים ביחידות בכל הארץ ואז אין אפשרות לפגוש אותם בצורה מסודרת ומתוכננת. לכן השיטה לערוך סיור באזור מסוים (צפון, מרכז, דרום) לעבור בבסיסים ולנסות לפגוש מה שיותר חיילים. כמוכן שבשיטה הזו קורה פעמים רבות שאינך מוצא את החייל מאחר שבאותה עת הוא היה בסלור או ארון מחוץ לבסיסו (הוא אף לא ידע שהיית אצלו).

כמה מילים על אופי הפעילות בטיפול בחיילים.

יש לזכור שבעל התפקיד הזה הוא אחד ומטפל במספר רב של חיילים/ות ולכן אינו יכול לפתור כל בעיה מכל תחום שהוא במיוחד שישנן בעיות רגישות שבכדי לגשת לפתרון צריך להיות איזה שהוא בסיס על הכרות ואמון וכמוכן במציאות הקיימת לא תמיד המצב הזה קיים לכן לדעתי הקיבוצים צריכים להיות יותר מעורבים בטיפול בחיילים. לפעמים בוצר הרושם שהמשקים יודעים שיש כתובת כקבוץ הדתי לפתרון הבעיות וזה מוריד מעליהם את האחריות. אבי פניתי לוועדות קשר והצעתי להם ביקורים משותפים אצל החיילים/ות ממשקיהם. כאשר השלוב של אנשי המשק המכירים טוב את החיילים והחיילות ממשקם עם איש ועדת הבטחון המכיר את המערכת הצבאית יכול להיות יותר פורה ומשמעותי. עדיין לא כל המשקים הולכים בדרך זו וחבל. מכל מקום על המשקים לקחת יותר אחריות בכל הנוגע בטיפול בחיילהם, על איש ועדת הבטחון לסייע ככל האפשר בשתוף פעולה והתוצאות יהיו טובות יותר.

שאלה

מסלולי השרות של בנות הקבה"ד מוגבלים. האם יש לדעתך הצדקה לכך?

תשובה

שרות הבנות הוא בעייתי מיסודו. כיוון שבנות אינן במערך הלוחם מצטמצמים תפקידיהן לתחומי מנהל והדרכה ולכן מגוון התפקידים המוצע לבנות מצטמצם (זו בעיה של כל הבנות בצבא). בקיבוץ הדתי ישנם שלוש גישות עיקריות לזושא גיוס הבנות. לכולם ברורה חשיבות השרות בצבא וחילוקי הדעות הם על המחיר שעלינו לשלם עבור כך.

- א. הגישה האומרת שהמצב חמור ביותר ואנחנו לא יכולים לשלם את המחיר הנדרש משרות הצבאי לכן הננות אינן צריכות להתגייס לצה"ל ומספיק שישרתו שנתיים בשירות לאומי.
- ב. הקיצוניים לצד השני אומרים שמאחר שהקבוץ הדתי הוא חברה פתוחה הבאה במגע עם הצבא החילוני לא רק בצבא אלא בכל מקום אחר וכל אותם דברים שליליים שאנו רואים בצבא נמצאים גם במקומות אחרים לכן אין שום משמעות מיוחדת בתחום הזה בשירות בצה"ל. ובסופו של דבר הכל תלוי בכל בת ונת. ישנן בנות שילכו בכל מקום ובכל מצב בדרך הקבוץ הדתי, וישנן בנות שינהגו אחרת בכל מקום שאליו תגיענה. דרך הקיבוץ הדתי אומרת שמאחר שאנו חייבים בשירות צבאי - עדיין אין חוק המחייב שירות לאומי - בכוון את הבנים למסלולים שהם בבחינת הרע במיעוטו כאשר הקוים המנחים בבחירת המסלולים הם:
1. הבנות תשרתנה בקבוצות של כמה בנות ואז ההתמודדות עם הבעיות תהיה יותר קלה.
 2. מסלולים שבהם לא צפויים, עד כמה שניתן בעיות דתיות ובעיות אחרות מהן אנו חוששים מתעוררת השאלה אם לפתוח את כל המסלולים לפני הבנות, כפי שהן מבקשות או להגבילן. לדעתי יש לנו הזכות, כתנועה מחנכת המעונינת שהבנות יחזרו אליה כפי שאנו מעונינים, לזרוט את הבנות לאותן מסלולים שאנו מאשרים, והם אינן מעטים כ"כ. אגב, התעבינתי בועדת הבטחון של הקנה"א - שם אין מגבילים את הבנות - איך מצב השירות הצבאי של הבנות ובעצתי שלפי סקר שהם עשו 85% מבנותיהם אינן מרוצות בשירותן הצבאי. אצלנו למרות ההגבלות אני בטוח שלפחות 85% מהבנות מרוצות מהשירות.
- שאלה לקראת סוף תפקידך בתקלת בנושא "ההסדר". האם זה ענין ליחידים או מסלול לרבים ומה דעתך בכלל על הענין?
- תשובה בנושא ההסדר בלחמתי בכל המוסדות: במזכירות הפעילה, במזכירות המורחבת ובאסיפת שלוחות.
- ישנן 4 מניעים עקריים להתנגדות להסדר:
- א. הבנים הללו עובדים למסגרות שאינן בשליטתנו וחלקן אף מתנגדות לדעותינו
 - ב. הצבא ידוע ככור היתוך בו מצטמצמים פערים עדתיים ודתיים. עצם הקמת יחידות על טהרת הדתיים מוסיף להגברת הפערים הקיימים.
 - ג. תלמוד תורה חשוב בכל זמן וכל מקום. אדם חי עד 120 ומתוך זה נדרש לשרות בטחון רצוף של שלוש שנים. בגלל המצב המיוחד שבו בתובה מדינת ישראל אני לא דואה כל פגיעה לאומית ברמת תלמוד התורה במדינת ישראל אם אותם בחורים ילמדו תורה 18 שנים לפני השרות ו- 100 שנים אחרי השרות הצבאי (אפשר גם ללמוד קצת בזמן השרות). "ההסדר" הוא כעקר שרות לפרט. ומוסיף מבחינתם האישית של הלומדים בו. צה"ל היה נראה אולי אחרת (בעיקר מבחינה מוסרית) לו אותם מאות בחורים טובים היו מפורזים ביחידותיו השונות. והראיה לכך היא אותם יחידות שבהן לפני שנים לא ראו חייל דתי ואחרי ששרתו שם חיילים דתיים, ביניהם הבנים מהקבוץ הדתי, חל שינוי מהותי לטובה בגישה לציבור הדתי. קצין דתי טוב תורם הרבה יותר למען הדת ולמען המדינה מאשר אם היה מסתופף בצילם של תלמידי חכמים אחרים.

ד. אני רואה בהצטרפות ל"הסדר" פגיעה בערכים מקודשים לנו. השירות הצבאי הוא ערך חשוב לנו. המשרתים בהסדר משרתים רק 16 חודש שירות פעיל. אם הקבה"ד מתנגד ל- 16 חודש לא יתכן שיתפוס טרמפ' על הסדר של 16 חודש - גם אם אותו הבן התחייב ל- 36 חודשי שירות פעיל. זה כמו לתפוס טרמפ' במכונית שאתה יודע שהיא גנובה. אין הצדקה לשירות של 16 חודש - הם משרתים פחות ומסתכנים פחות. מבחינת כח האדם בצה"ל פירושו של ההסדר צבא סדיר יותר קטן ופגיעה בהערכות הבטחוניות של צה"ל. כאשר פוגעים בערך שנמצא בשורה אחת עם ערכים אחרים, הפגיעה בסופו של דבר תהיה בכל התחומים ואולי גם בתחום הזה שרוצים כל כך להגן עליו.

שאלה האם לדעתך מסוגל הקבה"ד לישוב ישובים נוספים נוכח הקשיים שישנם וכח אדם להתישבות צעירה?

תשובה זו בעיה חמורה. לדעתי הקבה"ד חייב ליישב ישובים נוספים גם כדי להדק את כוחו המספרי וגם כדי להציב אתגרים לבנים, הרזרבות החקלאיות בשטחים של מדינת ישראל מדלדלות ויש לתפוס אותם בעוד מועד, מה עוד שאנו יכולים להתיישב רק בגושים. זו בעיה קשה להוציא כוחות לישובים צעירים אך יש להתמודד עמה. אותו קבוץ שמוציאים ממנו משפחה או שיבטיבים עושה חשבונות של סדור עבודה, שהם חשבונות לטווח הקצר. בתחום ההתישבות צריך להתעלות מעל בעיות סדור העבודה ולחשוב לטווח הארוך.

שאלה האם יש בעיה לשכנע את החבר'ה ללכת לש.ש.ש.?

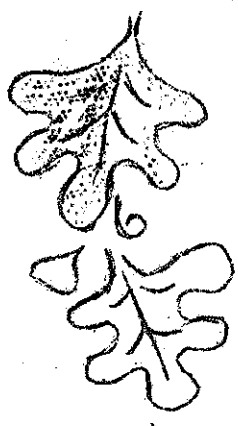
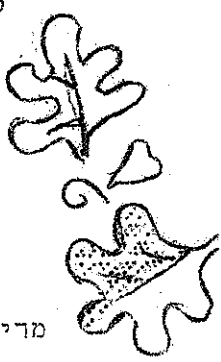
תשובה ענין הש.ש.ש. הוא קצת בעיתי מאחד שאתה מחייב בת אחרי שבתיים ובן אחרי 3 שנים לשרת שנה נוספת, וזה לא קיים בשום מקום פרט לתבועה הקיבוצית. אנו מסבירים לבן שעצם ההצטרפות שלו לקבה"ד היא בתרומה לקבה"ד! לדעתי טוב שאין זה שירות התנדבותי. הדבר מוצע מהרבה חבר'ה לברוח מזה ולהשאיר במשקים. אינני חושב שמישהו יצא נפסד מהליכתו לש.ש.ש. אלא רק להיפך.

-/-/-/-/-/-

קומץ קהל קדושים
האם יבקע שם שעדים
שיעור שארית של שארית
כשרבים כה דחוקים
העוד בזכה ברחמים
עם אליים ומתעלם
עם קובל על קדושתו
כף יותר קריצת הגוים
מכתר תודה לעדת כהנים.

איה הרועה איה המורה
איה המרפא לדיב בין אחים
תמיד סטיבן, תמיד שגיבן
ידעת הא-ל את ישראל

ורצית בנו.

מרים ביאלה.

מ ב ט ב ר א י

רבות דובר בנושא הירידה. לצערנו גם לנו חלק בה. נתן אדלר רואה את שורש הבעיה בחנוך ובכך שהמסר של הדורות לא בקלט אצל הצעירים ומזמין תגובות.

זה לא מכבר מוצא אני את עצמי הוגה בבעית בגע "הירידה" אשר בערוכותנו הרבים לא פוסח עלינו עצמנו ובשרנו.

בגע זה חמור בעיני כבגידה ועריקה, חס וחלילה, בלי להתיחס לצד ההלכתי של הענין, אך אני בדרש עתה לענין זה לאו דוקא מן ההיבט של היורד עצמו, כי אם מן ההיבט של החברה אשר במקרה שלנו אותם צעירים נושרים ממנה. ואני בדהם מן האדישות!!! ענין זה בהפך לבזרמה חברתית מקובלת ואפילו להישג חברתי. ובמקום זה אין להחריש באשר אם בחריש לעת כזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואנו ובית אבינו באבד.

למה אני קורא אדישות? ובכך אם תשאל מישהו בימים אלו לדעתו בענין במקרה הכי קיצוני הוא יתיחס ליורד כאל מישהו שבטע בלי חגורת בטיחות בדרך בין עירונית. בדרך כלל יאמרו לך "מה אתה רוצה? חברה צעירים רוצים לעשות קצת כסף; לעשות חיים ואחר כך יחזרו" לא עשיתי סטטיסטיקה אך אין לי ספק שלפחות 90% מן הירידות התחילו עם כוונה טובה לחזור. הגו קצת בזה!

הצרה היא שאותם יורדים עקב האדישות האמורה אינם חשים שמשהו אצלם לקוי ולכן גם קשה להאשימם והלא הוריו ליורו אותו לבמל התעופה ובפרדו ממנו עם המון אהבה ואיחולים להצלחה. "מה אתה רוצה בן תמיד בשאר בן". אולי לחשו לו מתחת לשפם שמעשהו לא כל כך בסדר.

כאן אני מגיע לענין החינוך (במאמר מוסגר יש לציין שכל הנאמר כאן הוא בדיעבד מפני שאם מלכתחילה היתה האוירה והחינוך המתאימים לא היתה כלל ירידה ולא היה צורך בנאמר כאן). אני לא מציע כאן לאלה שעומדים לפני הסיטואציה שבנבם עומד לרדת שישכבו מתחת לגלגלי המכונית שצריכה לקחת אותו לבמל התעופה ויצהירו על גופתי. אם כי, גם זו דרך לא פסולה לחנך. אבל לפחות לא ללוותו לבמל התעופה ולהפגין מורת רוח גלויה עד כדי ביותק כל קשר איתו. כך שיהיה לו ברור מעל לכל ספק שמעשהו זה חמור מאין כמוהו ומאחר שכל קרוביו בוטשים אותו יהיו לו זכרונות מן הפרידה והוא יחוש עצמו משוטט בעולם גלמוד ובודד וכאמור אוירה כזאת תמבע את הירידה.

אך אם בחינוך עסקינן אתמה איך זה שבו משק שלנו מגיע למצב כזה כמובן שבכל חברה יש חריג. אבל כבד אמרנו שענין זה בהפך לבזרמה חברתית ואנו יודעים שלא מדובר בבן אחד, ואני מתפלל שלא יבשרו עוד בנים בעתיד. תאמרו בודאי שהבחור גומר צבא ומספיק מבוגר להחליט לבד על דרכו בחיים. אז אשיב לכם שישנם דברים שאדם לעולם לא יהיה מספיק מבוגר להחליט עליהם בעצמו ולפעמים החברה צריכה לכפות עליו הר כגיגית כדי שלא יסטה מן המסלול.

ועכשיו להיבט מצד היורד עצמו. מה מתרחש במוחו של צבר צעיר בן קיבוץ כשלנו אשר למד את ההסטוריה רבת התלאות של עמנו. אלפיים שנות גלות מ"אובס", השפלות פוגרומים עלילות, דם וכו' וכו'. כשרק בדור הקודם עברנו את השואה האיומה, וכשכל השנים הללו היתה כמיהה וכיסופים לארץ מולדתנו. והנה כאשר לנו מדיבה משלבו נסתומו כל הצרות כל המליונים הרבים של בני עמנו בכל הדורות הללו לא זכה לימים גדולים אלה, ואתה כן זכיתיה. מה יכול למלא גאוה בחור צעיר יותר ממעמד כזה

והנה מה עושה הבחור? לוקח את מקל הזדודים ויורד לו. האם הוא לא פושע כלפי כל המליונים שאלפיים שנה ציור לו את החיים במותם למען זה שהוא יוכל להיות בשקט בארצו. אני תופס את ראשי בידי ושואל איזו אטימות של דגשות וחוסר דמיון. האם צריך להמחיש לאותו בחור ויזואלית את כל מעשה הזועה, הרצח, האונס, דיטוש העצמות שעברו על עמנו זקניהם זקנותיהם, גבריהם, נשיהם, אחיהם אחותיהם, בניהם, בנותיהם ותינוקותיהם.

אין מנוס מהסקת מסקנות מתבקשות שמהם גם בוכל להגיע לפתרונות. אין ספק שהחיבור שמקבלים ילדינו לוקח בחסר לחיבור מספר פנים. יש החיבור המקובל והוא החיבור שמקצים לו משאבים רבים מתקציב המדינה. (לדעתי יותר מדי) אינני כופר בחשיבות החיבור הזה, מה שמפריע לי בחיבור הנ"ל שאינו מונע "עמרצות" (עם הארץ) ביטוי שאני שואל אותו לצורך הבנת העניין ואני גם נותן לו משמעות מיוחדת. מה זאת "עמרצות"? יכול להיות אדם מלומד עם עשרות תארי דוקטור בכל השטחים והוא עדיין "עם הארץ". מפני שהוא לא מבין מהות ענינים, הוא לא מבין דבר מתוך דבר, לא יודע לקרוא בין השורות, אין לו דגש ודמיון והוא גם לא יודע לצפות את הנולד. אצלו פועלים דק השכל וההגיון הקר, וזה איננו מספיק. יש עוד פן לחיבור אשר לדעתי חסר אצלנו.

ראיתי שיש חוג של אנשים חובשי כיפות שאצלם פשוט אין ידידה, ולא רק זה אלא שהם נאחזים בצפרייהם בחלקי א"י השונים שרוב העם "המחונך" שלנו כבר החזיר אותם לאויביו. כך שיש תקווה שאפשר עוד להוסיף משהו בחיבור שלנו. כדי להמחיש את המרחק בין חובשי הכיפות ההם ובינינו יש לציין שיש בינינו חברים מעמדי התורן וממעצבי החיבור של ילדינו שמה שמדאיג אותם אלו אותם חובשי הכיפות שנאחזים בכל כוחם בחבל מארץ ישראל, ולא מדאיג אותם למשל שבנים שלנו מסתובבים בחו"ל. והייתי רוצה לשאול אותם חברים אם אין להם אף עקרון שעליו היו מוכנים להלחם גם בדמוקרטיה ובצה"ל כאשר הם מגפנפים בהם כדגלים ששם היהדות צריכה להסתיים. ובכן תתאר לך שעדיין לא הגעת לדרגה של אהבת א"י שיש לאותם בחורים.

אני חוזר לענין הפן השני של החיבור. ולצורך הבנת הענין אמשיל את מורשת האבות לשרשרת. שרשרת זו תחילתה בשלושת האבות ואנחנו רק חוליה אחת בה ^{מורשת} מורשת מהרבה חוליות וכל חוליה צריכה לא רק לחזק את עצמה, אלא היא גם מקדינה כח לחוליות שלפניה ולאחיה שבאות אחריה שחסי תחילתה לא תינתק ואחרי שבנין זאת נוכל להבין הרבה יותר טוב מהויות וארועים שונים בהסטוריה ובתקופתנו. למשל אותה התזה שכל זמן שהיינו בגלות היינו צריכים את התורה ועתה כשיש לנו מדינה כביכול התורה מיותרת, מפני שהמדינה תגן עלינו. אנשים שחושבים כך סגרו את השרשרת מלקבל עוד חוליות וגם החוליות הקודמות לה לא יתמכו בה, כך שביום מן הימים אותה חוליה תעלם מפני שהיא לא תוכל לעמוד בעצמה. קרי: בשירה מן הארץ לא עלינו - שלב לפני ההעלמות הסופית.

מה ענין השרשרת לחיבור ולידידה? החברים שהקימו את הקבוצה בנו משהו חדש יפה ומוצלח מכל מה שהיה לפניו שילוב של תורה ועבודה, חברה שיוונית והכל יחד בארץ הקודש. בזמן שהם היו כה עסוקים במעשה זה החוליה בסגרה והבנים בשארן מנותקים. קרה כאן בערך מה שקרה בתקופת הפילוסוף היהודי הגרמני משה מזלסון לפני כ- 250 שנה. הוא עצמו היה דוגמא בנאמנותו למסורת ולתורת היהדות ולהרגשת שותפותו לעם ישראל אך דברים מתלמידיו ומבני ביתו הלכו בדרך הטמיעה והשמד. אותם בנים שילורדים מרגישים שהם מנותקים, חסר להם משהו וגם אם ירחיקו לקצה תבל יעברו ימים ויבשות לא ימצאו את החסר להם. רק אם בנין שאנחנו רק חוליה בשרשרת ומה שהקימונו כאן הוא בהשראת כל החוליות שלפנינו עד אברהם איננו, ולא הקמנו

את הדבר המושלם שאין טוב ממנו בזכות עצמו ימצאו הנבים מקום להתחבר לשרשרת. עוד לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה ואין אנו יכולים לטפוח לעצמנו על השכם, כאילו שהכל בסדר ואין מה להוסיף. היהדות היא דינמית ויש תמיד מקום לחזק את החוליה וע"י זה את כל השרשרת.

הגיע הזמן שנקרא בכון את הכתובת על הקיר ולא בטמין את ראשינו בחול. הותיקים אולי יכולים לנות על זדי הדפנה של יצירתם, אבל לבנים אין מקום על זדים-אלו ולכן הם הולכים לרעות בשדות זרים.

עדיין עלינו לעסוק בחיבור שימנע "עמרצות" יש היום מומחים ומלומדים בכל השטחים כל אחד מתרכז בשטח המיוחד לו ואינו יכול לדאוג את מכלול הבעיות; את השורש והמהות של הויתנו בעולם. אז בטפלים לפרטים שהם סמפטומים של המחלה ולא שורשיה, עושים את הניתוח הלא בכון ומגיעים למסקנות הלא בכונות.

הכלכלן למשל יראה את שורש הרע במדיניות כלכלית כושלת ויגיע למסקנה שיותר טוב באמריקה. כך הרופא, התעשיין, החקלאי ואפילו המחנך. כל אחד מבקודת ראות שלו. הכבר עוזבים את הארץ כשבעצם עדיין לא הגיעו לשורש הבעיה. זה מה שאני מתכוון שיש חיבור ויש חיבור "ועמרצות לעולם עומדת" ועדיין לא עמדתי שלימוד התורה הוא פתרון כל הבעיות. יש גדולים בתורה שיודעים את כל התורה שבכתב ובעל-פה - בעל פה, ואינם אלא "עסרצים".

דוגמא "לעמרצות" ברשות התורה: אותו רב שבחוגים מסוימים נחשב לגדול הדור והנה הוא בא ומכריז שאלפיים שנה חינו בלי רמת הגולן, אז אבחנו יכולים לחיות עוד אלפיים שנה בלי רמת הגולן. מדוע הוא לא אמר שאלפיים שנה חינו בלי א"י ונוכל לחיות כך עוד אלפיים שנה? הלא כל בר בי רב יודע שאותו רב צודק שישראל מתקיים בזכות התורה ולא בזכות א"י.

אבל זה כמו אותו חוקר שאומר שהיום לא צריך להתחתן ולקיים חיי אהבה מפני שאפשר לגדל ילדים במבחנות.

אני כותב וכותב אבל משהו שקוראים "תכלית" לא רואים כאן. ובכן איבני

מתיימר להמציא פתרונות. בשלב זה רציתי להצביע על עובדות שהן קביעת הדיאגנוזה, אך אם תרצו-להכריז שבעצם המלך הוא עירום. חברים, איבני בא כאן לתקוף או להטיף מוסר הלא גם אני חלק מן המערכת ויכולני להעיד על עצמי שגם אני בגוע בפגעי הזמן לא פחות מאחרים, אולי אפילו יותר.

אך בראה לי שנוצר כאן קשר של שתיקה בכל הקשור לנושאים שהעלתי. מתרכזים יותר בענינים משניים שהם לכשעצמם חשיבותם במקומה עומדת, אך זותנים להם חשיבות יתר כדי לברוח מן המציאות. זה לא יוכל להמשך זמן רב. במוקדם או במאוחר המציאות תטפח על פנינו והמחיר יהיה יקר. החוליה של השרשרת סגורה והחוליה שאחריה לא יכולה להשתלב.

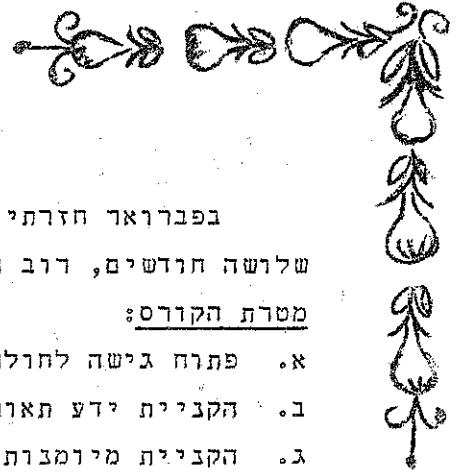
יש עוד הרבה מה להוסיף תחת כותרת זאת והרשות בתובה לפתח את הנושא. אני

רק מקוה ומתפלל שאף אחד מבני לא ירד לחו"ל. ואסיים בסיום המפורסם של מסכת ברכות של מילה בו יש לה משמעות עמוקה:

"אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינה תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. אל תקראי בניך אלא בניך שלום רב לאוהבי תורתך ואין למד מכשול.

יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ה' אלוהנו אנקשך טוב לך. ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום."

נתן אדלר.

קורס מטפלות לקשישים

=====

בפברואר חזרתי הביתה מקורס מטפלות קשישים וחולים כרוניים - קורס שנמשך שלושה חודשים, רוב הזמן בבית החולים לוינשטיין שברעננה.

מטרת הקורס:

- א. פתוח גישה לחולה הכרוני והקשיש.
 - ב. הקביית ידע תאורתי בשקדם וגריאטריה.
 - ג. הקביית מיומנות בטפול אישי בקשיש ובחולה הכרוני.
- במשך קרוב לשלושה חודשים עברנו את כל המחלקות בבית לוינשטיין, ובכל מחלקה עבדנו שבועיים, נוסף לעוד שבועיים בבית החולים לחולים כרוניים "משען" (קרוב לבית לוינשטיין).

היינו 14 משתתפות מקבוצים שונים בארץ. משתתפות הקורס סודרו מראש בדידות ברעננה, בדרך כלל שתי חברות ביחד. היה לנו חדר בשבילנו, מים חמים למקלחת ואפשרות להכין ארוחה תמה. שתי ארוחות אכלנו באופן קבוע בבית לוינשטיין אך לא הצלחתי להתרגל לאכול ארוחת בוקר רק בשעה 9.30 או 10.00 - אחרי רחיצת החולים וארוחת בוקר שלהם.

כל שבוע ביום חמישי אחת"צ בסעו הביתה, על מנת לחזור לעבודה וללימודים ביום א'. ביום רגיל התחלנו את העבודה בשעה 7.00, ביום א' חיכו לנו בין 8.00 ל-8.30. בשבועיים הראשונים רק למדנו באופן תאורתי, ז.א. שמענו הרצאות מפי דופאים, אחיות ופיזיותרפיסטיות, בקרבו בכל המחלקות של בית לוינשטיין, כולל פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק, כדי להתרשם ולהתכוון למה שמחכה לנו בשבועות הקרובים.

רוב הזמן עבדנו משמרת בוקר חוץ מפעם אחת בשבוע משמרת ערב, היה עלינו להופיע לעבודה בחלוק לבן, נעלים לבנות, בשעה מדויקת כמו כל האחיות. בדרך כלל עבדנו עם אחות ביחד, אך קרה שהשאירו אותנו לבד בחדר עם מקרים פחות קשים מחמת עומס עבודה, כמובן שהיה לנו אסור לתפקד כאחות, לתת תרופות, להחליף תחבושות או למדוד לחץ דם, מצד שני בקשו מאתנו ללוות את הרופא במקורו ולהשתתף בישיבות צוות. עיקר עבודתנו היתה להעביר חולים לכסא גלגלים לרחצה במקלחת ואחרי הרחיצה, להלביש אותם או לעזור להם להתלבש ולהעביר אותם לכסא גלגלים אחר ולדאוג שיגיעו לחדר האוכל.

למדנו איך לטפל בחולה שלא יורד מן המטה איך לסובב אותו, איך לסדר את המטה עם החולה בתוכה, איך להאכיל אותו, איך לעשות לל נישוי פה ואיך להשכיב אותו בצורה הנוחה ביותר, שלא יקבל פצעי לחץ.

האם היה קשה? מבחינה גופנית כאב לנו בהתחלה הגב מהרמת חולים לכסאות גלגלים, עד שלמדנו מפיזיותרפיסטית, איך לבצע את ההעברה בצורה נכונה.

יותר קשה היה לנו מבחינה נפשית, להתרגל לאיירה בבית החולים ולשמור על מצב רוח תקין.

אבל בלי לפרט הרבה בדיוני לציין, שעם כל הסבל והכאב שאפשר לראות בבית לוינשטיין התעודדנו מהידיעה שיש חולים רבים, שאחרי שיקום יוצאים לחיים עצמאיים.

הסבירו לנו שנית לוינשטיין הוא אחד מבתי החולים הגדולים והטובים בעולם. מרשימה ביותר היא מחלקת הפיזיותרפיה עם המון מכשירים וברכת שחיה מיוחדת.

כמו כן מעניין לראות, איך מכינים אנשים, רתוקים לכסא גלגלים - שעומדים לעזור את בית החולים - לעצמאות בביתם: יש דירה לדוגמא שכולה מסודרת לתנאי כסא גלגלים, עם כל מיני סדורים פשוטים לכשעצמם - שמקילים על פעילותו של בן אדם משותק חלקי.

אם במשך כל הקורס עבדנו בבית לוינשטיין, הרי השבועיים האחרונים הוקדשו לעבודה שלנו עם קשישים בקבוץ.

גרנו שבועיים בתל-אביב ובית פעילי הסתדרות, בקרנו בכל מיני מוסדות גריאטריים ובבתי אבות, שמענו הסברים והרצאות מרופאים, עובדים סוציאליים, אחיות ואנשים אחרים, שעובדים עם קשישים - וכמו כן דברנו על החבר המתבגר בקבוץ. קיימת אצל כל בן אדם - צעיר או מבוגר התנגדות טבעית לזקנה, אף על פי כן, זקנה איננה מחלה ובעיות הזקנה הן שוות בכל העולם.

"הזקנה בפלה עלינו בפתאומיות ובמהירות" אמרה חברה מקבוץ ותיק, החברים בקבוץ וגם הקשישים שביניהם - לא היו מוכנים לזה: להורים היה קשה לקבל את עזרת הבנים ולהיפך - הבנים היו צריכים להתרגל למצב שבו ההורים זקוקים לטפולם. יש צורך להביא את הנושא למודעות הקבוץ הבעיה של כולנו, לא רק של הבנים של הורים קשישים, בדאג שההורים והחברים המזדקנים יקבלו את התלות בגיל מבוגר ברוח טובה; לתת חופש בחירה והחלטה עד כמה שאפשר, להקשיב ולהתחשב במה שכל אחד אומר.

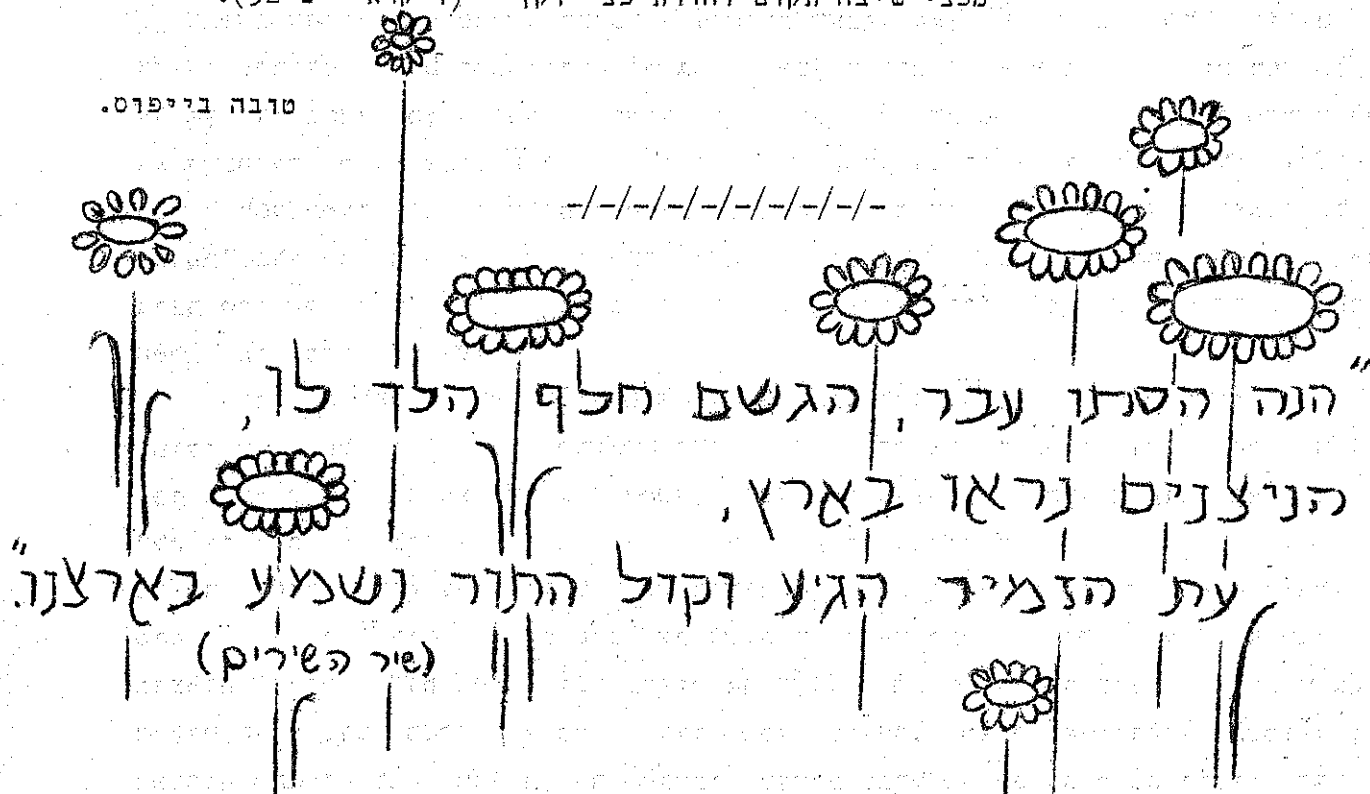
אנשים זקנים עדיין רוצים לחיות, ללמוד להנות - רק לא בדיוק לפי תפיסת הצעירים. כדאי לדאוג להתעסקות בתחביבים ובספורט ולסדר מועדון לקשישים, אחרת שעות הפנאי בהפכות לעודף פנאי ולמעמסה.

החברה של היום דורשת יצרנות. הקשיש צרכן ועלול להרגיש את עצמו בשולי החברה, גם בקבוץ. כל מי שמסוגל להמשיך לעבוד במקום עבודתו - שימשיך. קיימת גם אפשרות ללמוד דבר חדש, אם יש צורך עם השתלמות. יותר מכל חייב הקשיש אהבה והשתייכות, אין דבר יותר גרוע מבדידות חברתית.

בימי קדם היו זקני העם חשובים, מכובדים ולעצתם שמעו. גם בתוך המשפחה תפס הזקן מקום של כבוד ודרך ארץ ובני המשפחה התחשבו בו. זקנה שבשלוחות בצליח ללכת לקראת זקנה בריאה ומאושרת ולחנך את הדור הצעיר ליחס של העדכה וכבוד לזקנה לפי הפסוק:

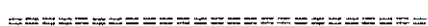
"מפני שיבה תקום והדרת פני זקן" (ויקרא י"ט 32).

טובה בייפוס.

ס כ ו ם ע ב ף ה ד י ג

על עבף הדייג לא כתבנו, זה שבים, מלבד מספר מילים מידי פעם בדרך מידע, ולכן הגיע הזמן למסור יותר מידע על העבף, שהוא חלק מהמערכת המשקית שלזנו, מה עוד שרובינו אוהבים לאכול דגים.

כמו בכל השטחים גם עבף הדייג עבר תהפוכות משמעותיות עקב מספר גורמים שהעקריות שבהם הם האינפלציה, ההתפתחות הטכנולוגית, והתושיה של עובדי העבף שמתבססת על בסיון.

הותיקים מכירים את הדייג מהתקופה שעדיין היו מגדלים שם רק את הקרפיונים. היום אמנם עדיין הקרפ הוא הדג העיקרי בדייג (כשבי שלישי) אך נוספו אליו עוד כמה סוגי דגי מים מתוקים והם: אמנונים, בורים, כסיף ואמור ועוד היד בטריה - מדי כמה שנים נוסף זן חדש למשפחת דגי הבריכות, כל זה כדי לחדוד לשוק עם מה שיותר סוגי דגים שדורשים מה שפחות אמצעי יצור: מים, חשמל, מזון, כח אדם וכו'.

כהערת ביניים יש לציין שהמגבלות שלנו הם לא ביצור הדגים אלא במכסת יצור. לפני כעשר שנים החל השמוש במשאבות אורור (חמצנית) מהפכה נוספת שאיפשרה לנו לגדל יותר דגים על יחידת טטח ומים קטנה יותר. כדי להבהיר ענין זה יש למסור כאן כמה יסודות בקיצור ולענין . כידוע אנחנו חיים באיזור שהפרשי

החם והקור הם גדולים בין הקיץ והחורף ולזה יש השפעה גם על פעילות הדג וגם על כמות החמצן במים. מאחר והדג בעל דם קר, הוא פעיל יותר בחום של הקיץ אז הוא אוכל וגדל, לעומת זאת בחורף הוא לא פעיל הוא אינו מוציא אנרגיה ולא אוכל, לגבי החמצן, ככל שהמים קרים יותר הם מכילים יותר חמצן וככל שהמים חמים יותר החמצן עוזב אותם. במצאת אומר שדוקא כשהדג פעיל וגדל וצריך יותר חמצן יש פחות חמצן במים. וכאן באה לעזרתנו ה"חמצנית", שהפרבציפ שלה הוא שהיא מזרקה שזורקת מים לאויר פרוודות המים באות במגע עם החמצן שבאויר ומחדירות אותו למים. יש לציין עוד שהדג שלא כמונו אינו מסוגל לבצל את החמצן שבאויר אלא רק כשהוא מומט במים. ולכן אפשר לראות בקיץ בבקר כמיות גדולות של דגים טביב לחמצניות הב"ל.

מהפכה נוספת שעברנו בשנים האחרונות היא בשטח ההזנה. כידוע המזון הקובונציונלי (כופתיות או דורה) הוא יקר מאד. חלק גדול שלו מורכב מיסודות מיובאים מחו"ל. כך שנושא ההזנה הוא מרכיב רציבי ברווחיות העבף. כאן באה התושיה של הדייגים. גלינו שהדגים גדלים ומתפתחים יפה גם על זבל עופות שהוא אמנם גם עולה כסף אבל עדיין זול בהרבה מן הכופתיות הקנויות. כמוכן שזה לא פשוט כל כך מפני שהזבל רק באכל בחלקו כמזון זמין מיד, אך ברובו הוא מתפרק ובהפך אחרי זמן מה למזון טבעי הנקרא "פלנגטון" (בעלי חיים וצמחים זעירים). וזה דורש מעקב תמידי "ואצבע על הדופק" כדי לא להפך את בקורת האיזון של החיים במים, מפני שעם הפרת האיזון הזה נוצר מצב של חוסר מזון, והדגים לא גדלים, או עודף חיים במים שגורם לחוסר חמצן קטלני אזי מתים הדגים.

היה קשה למדריך האזורי להשלים עם מהפכת המזון והוא חקר אותנו זמן רב אפילו הביא אלינו פרופסור ממעבדה לדגים כדי לברר אצלנו בפרוטרוט מה קרה, היו לנו תוצאות בגידול שאפילו אין למשקים שנותנים כופתיות. אחרי שהתברר שאנחנו "לא עובדים" על מישורו הוזמנו להרצות ביום עיון לדייגים. מהפכה נוספת היא שעברנו לגדל דגים במאגר הייבו: גדול דגים בלי שטח אדמה ובלי מים. שהרי אין הדגים שותים מים וגם השטח לא נועד להם במיוחד. במאגר יש לנו תוצאות גידול טובות רק על זבל עופות אך יש לנו שם מגבלה של נוץ כשמוציאים את הדגים. הנוץ נוצר מסחף הוא מתרכז בבור שלית הדגים, ומאחר שאין במאגר חשמל אין אפשרות להכביס לשם חמצנית, כך שאנחנו יכולים לגדל שם רק דגים מסויימים וחלק אחר של דגים שגם היינו רוצים לגדל במאגר איננו יכולים לגדל שם בגלל המגבלות

המוזכרות. אלה בקיצור המהפכות העקרויות שעברנו ויש מקום לעוד שיפורים רבים בעיקר בשטח המיכון שבו אנחנו עדיין מפגרים. ואם לא נשקיע משאבים בנושא זה עתידים אנו למצא את עצמנו לפני שוקת שבורה בעתיד הלא החוק.

אנחנו מגדלים את הדגים בשיטת הפוליקולטורה הוי אומר כל סוגי הדגים ביחד (לעומת המונוקולטורה סוג דגים אחד בלבד בבריכה גדולה) הדגים משלימים אחד את השני אוכלים אחד מה שהשני לא אוכל ויש השערה שיש דגים שאוכלים אוכל הנפלט ע"י דגים אחרים. כשהדגים מגיעים לגודל מתאים לשיווק מורידים את המים תופסים את הדגים וממייבים אותם לסוגים ואז כל סוג עובר לבריכה קטנה הנקראת "בריכת מחסן". שם הם כבר במצאים במונז"כל סוג בבריכה אחרת ומשם הם נשלחים לשוק.

את רוב הדגים שאנו מגדלים אנחנו קונים כשהם עדיין דגיגים, נמשקים בעלי מכוצי רביה. אלה דגיגים ממשפחות משובחות שהתכווה שלהם לגדול עם מקדם מזון במוך, הוי אומר, יכולת מקסימלית להפוך יחידת מזון ליחידת בשר. מדובר בקרפיונים ואמנונים. הכסיף והאמור אלה דגיגים שבאים ממשקים בעלי מכוצי רביה שקונים את האמהות במזרח הרחוק וע"י הזרקה הורמונים הם מקבלים השרצות.

את דגיגי הבורים אנחנו לוכדים בעצמנו אחרי הגשמים הראשונים בשפכי הנחלים לים התיכון. כשהנחלים שוטפים לים באים הדגיגים מן הים לשפך הנחל ואז אנו לוכדים אותם. אחרי צייון של שנים למדנו ללכוד את הדגיגים האלה במיבימום הוצאות.

יש לעבין זה מספר יתרונות והם:

- א. העונה הזאת היא בזמן שיש רגיעה בדייג.
- ב. בימי גשם גם מתפנים בענפי שדה אחרים מאחד שהעבודה זאת בעשית בלילה.
- ג. בעית רכב. אנחנו יודעים בדיוק מה תפסנו ואיך לטפל בדגיגים.

יש לזה היבט נוסף קסום שזאת עבודה עצמית בלי קבלנים מבחוץ וגם שהלכידה שווה לכל נפש. כל דיכפיון יכול לצאת לחוף ללכוד בלי חופים סגורים שצריך לשלם בהם איזה קנס אחד וזה בימינו דבר נדיר.

באמנונים יש היבט נוסף שצריך למיין אותם לזכרים ונקבות. אנחנו מעוביבים לגדל אך ורק את הזכרים. מפני שלנקבות האמנונים יש כושר השרצה עצום כל אמנונה מצריצה 7 פעמים בקיץ אחד ואם חודרות כמה נקבות כאלה לבריכה זה יכול להסתכם במליון דגיגים שגורמים לחוסר חמצן וחוסר גידול של הדגים המתוכננים כי הרי אתה מספק לבריכה חמצן מים ומזון בהתאם למספר הדגים שאיכלסנו שם.

כמו כן בוכחנו שהאמנונים מגודל של 250 גרם והלאה לא גדלים טוב על זבל ולכן נצטרך להאביס את האמנונים בכופתיות. ואם מפעל דג שאן יתפתח בהתאם לצפיות תהיה ההשקעה כדאית.

יבול לדובם	600 ק"ג
מזון לדובם	1800 ק"ג זבל
מקדם מזון	1:3

הבאנו סיכום של יבול במאגר בשנת 1981 כשהמזון היה רק זבל עופות. כשזה נחשב ליבול מצויין גם אם היינו צותנים במקום זבל דורה.

לסיכום מסרנו כאן בקוים כלליים את המצב בענף הדייג לכל מי שמתעניין.

דקלה בוכניק ודבורה ברלוביץ מתכתבות כבר כמה שנים עם יהודים מרוסיה. מהמכתבים עולה הצמאון לדעת עוד ועוד על ישראל, הרצון העז לנהוג מנהגים יהודיים, למרות האיסורים, ללמוד עברית, להשיג ספרים בעברית ולנהל פעילות ציונית בריש גלה. דקלה מספרת על ההתכתבות ומביאה שניים מהמכתבים.

לדקלה שלום רב,

קבלתי הכל ששלחת לי. במכתב **סאלת** אין גרים פה יהודים? אני צריך לאמור, שעל הרב הם לא יודעים על יהדות כלום ולא הגיגים את חגים שלנו. על כן אנשים כמוני צריכים לעשות את תעמולה אליהם. ולתעמולה הזו אני צריך מאד לעזרה מארצנו, עזרה שאת עשית - את שלחת לי הרבה יומנים ישראל היום. אבל בזמן האחרון את לא שולחת לי יומנים. אני מבין שאת לומדת הרבה ובכל זאת אני מבקש לשלוח לי יומנים האלה - זה דבר חשוב לכל תנועה ציונית פה. מדוע לא כתבתי לך כך מזמן? את לא יודעת, שהיה לי הרבה קושיים בחיים. השארתי בלי עבודה ובלי כסף ותפשתי עבודה אחרי שמצאתי עבודה אני עובד קשה מאד. וגם ילדי לוקח הרבה זמן. תודה רבה לך בעד תמונות ששלחת, אני רואה שאת יהודיה אמיתיה ויפה. שלום רב לך וחג פורים שמח, אני מקווה שבקרוב אוכל להיות בארץ ויהיה פגישה שלנו.

כל טוב לך

ברוך.

שלום רב לך דבורה!

הייה שמחה גדולה כאשר קבלתי את מכתבך בעונג קראתי אותו. לא כל כך קשה לקרא עם בקורות ואני מבינה הכל. אני חושבת שחברים שלך לא קבלו תשובות מרוסיה משום רבים מאותם לא יודעים עברית היטב. אין לנו ספרים בעברית, וללמוד עברית - זה אסור בשבלנו. תודה לאל, במשפחה שלנו כל טוב. אני לומדת, אבל רק בערב. ביום אני עובדת, אך עבודתי לא קשה. אני עושה בקיון מסביב הבית. איבנו עובד אני ולפעמים הוא עוזר לי. איבני אוהבת ללמוד עם רוסיים (הם לא ידידים שלי) וגם איבני אוהבת לעבוד אבל צריכה. אבל בשבת ויום הראשון יש לי עונג גדול, יש לי פגישים מעניינים. בערב שבת כל היהודים הצעירים בקבוצות פוגשים שבת אנחנו אוהבים לשיר שירים שלנו ומדברים עברית (אם יודע). בשבת אנו הולכים לבית הכנסת ופשוט משוחחים. אנו לא דתיים משום משפחות והורים שלנו לא דתיים, אבל אנחנו רוצים לעשות כמו יהודים אמיתיים. ביום הראשון אנחנו לפעמים פוגשים - יש לנו קובצרים של שירים, יש לנו הצגות של תיאטרון ועוד דבורה, אנו רוצים להיות יהודים, רוצים לזכור שכבוד גדול - להיות יהודים, רוצים מאד להיות יחד עם שירים, הצגות ושיחות שלנו. שנה טובה לך, דבורה וכל טוב. לשנה הבאה בירושלים!!! בשקות רבות ממני והורים.

חנה רוז'נסקי

אמנם המרחקים והגבולות והימים הם חוצצים, אמנם האנשים שונים,
והמנטליות אחרת ואורח החיים זר אבל הקשר הוא בתוכנו ובנפשנו כמו משותפת
לנו איזו בקודה חזקה "הבקודה היהודית"

"וקבעו שיכול יהודי בעליל,

להיות בור או משכיל או פיקח או כסיל,

ויכול הוא להיות זיבורית או עידית,

אבל אין הוא יכול,

אבל אין הוא יכול,

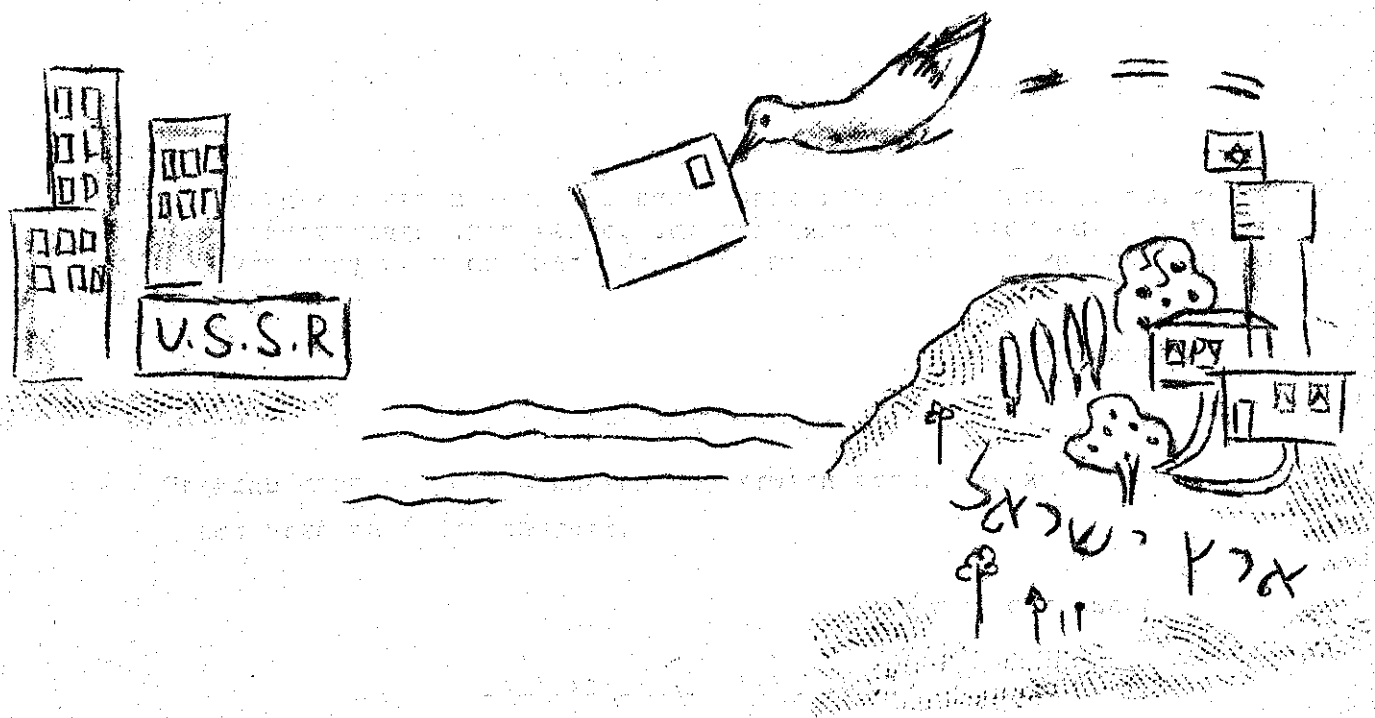
יהודי להיות - בלי בקודה יהודית"

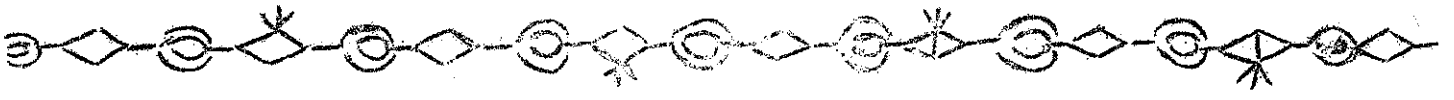
בתן אלתרמן.

והרצון לקשור קצוות קצוות חוטים חוטים אינו חד צדדי אלא פורץ מכל צד ואת
כל המסכים, קשר זה כמו שוזר הלבבות אחד לאחד.
תמורה עצומה יש לי בקשר המכתבים שקשרתי עם יהודי רוסי. גם שלא תמיד מתקבלת
תשובה וכותבים מכתב ועוד מכתב... וללא מענה. כשמגיע המענה התמורה גדולה
ומרחיבה את הלב. עבודה גדולה וחשובה עושה המועצה למען יהודי ברית המועצות
השולחת מידי כמה זמן יומנים וספרים על ישראל לאותם יהודים ברוסיה אשר על פי
רוב כל כך צמאים לאלו.

כן מחפשת המועצה ישראלים בוספים המוכנים להתכתב עם יהודים בברית המועצות.
אם מישהו רוצה לכתוב אין בכך בעיה - אפשר לפנות אלי.

דקלה.

"מ ד ו ר ה ח ט א י ם"

=====

בלי לזלזל כהוא זה בחטאים של יחידים שפורטו במדור זה עד עתה על ידי

העורך - והלואי ויתמו חטאים מן הארץ.

הנבי בדעה שאין זה הגיוני לקיים מדור כזה ולמקד את ההתענינות רק בחטאי היחיד, בין שחטאו בבלי דעת, בנטוי שפתיים, בגלוי ובסתור ובין שחטאו בזלזול ובשגגה. ומה על חטאי מוסדות הקבוצה בעיני הכלל? והנה דוגמאות אחדות:

1. בשבוע אחרי ט' באב - כלומר לפני מעל מחצית השנה נכנסנו לחדר האוכל החדש. מדוע עובדי ענף אחד "מוציאים את הנשמה" כדי לטפח את סביבתו ועובדי ענף אחר מנציחים באחד הכניסות ערימה גדולה של חמרי בנין ביחד עם הרבה לכלוך. עד מתי? (עד כתיבת שורות אלו - המערכת).

2. בין סככת הגזר ובין לול ההודים - לאורך כביש הגישה מצויה בריכת מים עמוקים. הגדר של הבריכה שקעב במשך הזמן עד כי מספר עמודים כמעט מונחים על גבי הקרקע וילדים קטנים יכולים לעבור במקום זה בקלות. אל נהיה חכמים אחרי...

3. בקבוצתנו קבוצת בתים (2-3) אשר צפויים יום יום להפסקת חשמל למרות שהצריכה בבתים אלה אינה שונה מהצריכה בבתים אחרים - בתים אלה קרובים במיוחד למקור החשמל ולמרות זאת מתעלמים מן המצב - מדוע יגדע חלקם של שוכני בתים אלה.

4. כאשר השומר של שעה 17.00 יוצא לסבוב סגירת שערים הוא בוכה לדעת שזה תקופה ארוכה (כמעט מאז שגדר המערכת קיימת) שאפשר להכנס למשק בכל הזוהרות גם כאשר כל השערים סגורים. אולי הגיע הזמן לסגור את הפתח הגדול בגדר המערכת הנפרץ על ידי חוטא יחיד.

כל הדברים האלה והרבה נוספים ביתנים לתקון בקלות כאשר האחראים לכך יחשבו שצריכים תיקון.

שלמה סמסון.

-/-/-/-/-/-/-/-/-/-/-

שנו רבותינו: לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפלו בעיר שרבה זכרים, ואל ידור בחוץ לארץ ואפילו בעיר שרבה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, שנאמר: "לתת לכם את ארץ כנען להיירש לכם לאלוהים".

(מתוך ספר האגדה)

-/-/-/-/-/-/-/-/-/-/-

"וישבתם לבטח בארצכם" - בארצכם אתם יושבים לבטח, ואי אתם יושבים לבטח הרצה לה (ספרא בחקותי).

(מתוך ספר האגדה)

-/-/-/-/-/-/-/-/-/-/-

